

Nr 381.

Av herr Bergh, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordning), m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 143 föreslås en särskild elskatt i hela landet med undantag för Gotland. Skatten skulle utgå med 1 öre per kilowattimme för hushållskonsumenter, medan industrier och därmed jämförbara skulle få betala 10 procent på kraftavgifterna.

Orsaken till att Gotland undantagits angives vara, att kraftkostnaden där är hög på grund av att elkraften produceras med kol. Med stigande bränslepriser ökas produktionskostnaderna ytterligare. Å andra sidan äro distributionskostnaderna på grund av den relativt täta bebyggelsen — 15 invånare per km² för Gotlands landsbygd, jämfört med 2,5 invånare per km² för den bebyggda delen av Norrbottens landsbygd — inte onormalt höga. I Norrbotten råder det omvända förhållandet, i det att den i Porjus och Harsprånget alstrade kraften framställes till låga kostnader medan överföringskostnaderna till konsumenterna äro höga, beroende i främsta rummet på de stora avstånden och den glesa bebyggelsen.

På den gotländska landsbygden rör sig kostnaden hos hushållskonsumenterna om 25 öre per kilowattimme för en förbrukare av genomsnittlig storlek med kraft till belysning, småapparater och någon enstaka motor, medan ett hushåll, där även elektrisk kokning genomförts, får betala cirka 15 öre per kilowattimme. Med de taxor, som nu gälla i Norrbotten, får en hushållskonsumert i Jokkmokk erlægga 25 respektive 12 öre per kilowattimme, i Arvidsjaur 24 respektive 11 öre per kilowattimme, i Pajala 24 respektive 12 öre per kilowattimme, i Karesuando 27 respektive 12 öre per kilowattimme osv.

De anförda exemplen få anses vara karakteristiska för Norrbottens glesbygd. De angivna avgifterna äro sålunda av samma storleksordning som de på Gotland gällande. Med de priser på stolpar och övrig linjemateriel, som nu råda, är det sannolikt, att krafttaxorna rätt snart måste höjas i Norrbotten, om företagen även i fortsättningen skola drivas så, att full kostnadstäckning erhålles. Vid en jämförelse mellan de båda länen bör hänsyn tagas även därtill, att det ekonomiska underlaget hos konsumenterna i Norrbotten på många ställen är relativt svagt och de direkta skatterna höga. Den mörka årstidens längd i landsdelen omkring polcirkeln medför dessutom, att avgifterna för belysningskraft bli avsevärt högre än söderut. Det synes därför väl motiverat, att man avstår

från uttagning av elskatt på den norrbottniska landsbygden, om denna förmån skall gälla för Gotland.

I gruvsamhällena Kiruna och Malmberget ha sedan flera decennier tillbaka tillämpats sådana taxor vid detaljdistributionen, att konsumenterna även kunna taga ut elkraft för bostadsuppvärmning i begränsad omfattning. Taxan har införts närmast på grund av att uppvärmning med andra bränslen ställer sig särskilt kostsam på dessa orter. Uttagningen tillgår i regel så, att man abonnerar på ett mindre effektbelopp, som kopplas över på eluppvärmning under den tid det inte användes för elkokning. Detta har medfört en relativt hög utnyttjning av kraften, som i sin tur resulterar i förhållandevis låga genomsnittspriser. Tidigare har priset i genomsnitt rört sig om 2,5 à 3 öre per kilowattimme men torde komma att stiga till 3 à 4 öre per kilowattimme, sedan nu förestående taxehöjningar genomförts. Till skillnad från kraftpriserna i glesbygdsområdena äro kraftpriserna i gruvsamhällena visserligen låga för vårt land. Ett tillägg av 1 öre per kilowattimme på detta slags uttagning skulle dock medföra en avgiftshöjning med 25 à 30 procent. Härigenom skulle den avsedda utnyttjningen av elkraften för uppvärmningsändamål i hög grad försväras och säkerligen i många fall helt omöjliggöras. Man skulle sålunda beröva denna befolkning en förmån, som är särskilt värdefull för de förbrukare, som sakna centraluppvärmning.

Industrien i Norrbotten — såväl den mindre och medelstora som storindustrien — betungas av höga transportkostnader till de i regel söderut belägna avsättningsområdena. Det är därför i Norrbotten av större vikt än annorstädes i landet, att produktionskostnaderna hållas nere i största möjliga utsträckning. Varje kostnadsökning inverkar självfallet förminsande på industriens konkurrenskraft. Det behöver inte framhållas, att betydelsen av att industrien i Norrbotten kan leva och utvecklas är mycket stor. Man ser därför i denna landsända med oro, att industriens kostnader ökas genom en elskatt, så mycket mer som man torde kunna befara, att en höjning av råkrafttaxorna kommer att inträda inom den närmaste tiden. Av denna anledning borde även industrien i Norrbotten undantagas från elskatten.

Under de i propositionen angivna förutsättningarna beräknas elskatten komma att uppgå till 1,75 à 2 miljoner kronor per år i Norrbotten vid nuvarande förbrukning. För hela landet har det beräknats, att skatten skall uppgå till 65 à 70 miljoner kronor per år. Om elskatt inte skulle uttagas på konsumtionen i Norrbotten, skulle minskningen av det totala skattebeloppet stanna vid ca 3 procent. Elskatten i Norrbotten blir sålunda inte av väsentlig betydelse för statsinkomsterna. Å andra sidan kommer elskatten att drabba de enskilda konsumenterna i Norrbotten relativt hårt på grund av den förhållandevis höga konsumtionen.

För detaljkonsumenterna bleve skattebeloppet av storleksordningen 12 kronor per konsument i genomsnitt per år, medan det på Gotland, om elskatt infördes även där, skulle bli 7 à 8 kronor. Norrbottningarna skulle därför åsamkas 60 procent högre elskatt än befolkningen på Gotland. Den största industriella förbrukaren, Norrbottens Järnverk, skulle vid nuvarande konsumtion få erlægga omkring 200 000 kronor för elskatt per år, ett belopp, som om ett par år, då de nu pågående nyanläggningarna tagits i drift, komme att stiga till mellan 300 000 à 400 000 kronor.

Under återopande av det ovan anförda föreslås riksdagen besluta
att avslå förenämnda proposition, åtminstone i vad
den avser uttagande av elskatt på kraftförbrukningen i
Norrbotten.

Stockholm den 2 april 1951.

Ragn. Bergh.
